

Fullmakten och döden

Av professor CHRISTINA RAMBERG

I denna artikel analyseras vad som gäller om fullmäktigens behörighet när huvudmannen dör. Äger fullmakten fortsatt giltighet så att fullmäktigen kan sluta avtal i huvudmannens namn med en tredje man som känner till att huvudmannen avlidit? Eller förfaller fullmakten mot en sådan ondtroende tredje man? Svaret är inte givet mot bakgrund av en svårförståelig formulering i 21 § avtalslagen och en delvis motstridig reglering i 18 kap. ärvdabalken.

Mina slutsatser är att (1) en fullmäktig är behörig att sluta avtal med en ondtroende tredje man endast beträffande rättshandlingar som huvudmannen avsett skulle utföras innan hans död, samt att (2) frågan om behörighet att rättshandla när en person är död i första hand ska lösas med stöd av reglerna i ärvdabalken och att utrymmet för fullmäktigens behörighet enligt 21 § avtalslagen är mycket begränsat.

Inledning

21 § första stycket avtalslagen utgår från att en fullmakt fortsätter att gälla efter huvudmannens död. Fullmäktigen har alltså behörighet att rättshandla i den döda huvudmannens namn beträffande huvudmannens egendom, t.ex. genom att i huvudmannens namn köpa och sälja saker, avtala om tjänster eller föranstalta om betalningar.

21 § första stycket avtalslagen:

Dör fullmaktsgivaren, vare fullmakten ändå gällande, för så vitt ej särskilda omständigheter föranleda, att den skall vara förfallen. Ändå att sådana omständigheter äro för handen, vare dock rättshandling, som fullmäktigen företager, gällande mot dödsboet, där tredje man varken ägde eller bort äga vetskap om dödsfallet och dess betydelse för fullmäktigens behörighet att företaga rättshandlingen; är fullmakten sådan, som i 18 § avses, erfordras för rättshandlingens giltighet, att ej heller fullmäktigen ägde eller bort äga sådan vetskap, då han företog rättshandlingen.

Det viktigaste budskapet i bestämmelsen framkommer i andra meningen, nämligen att en godtroende tredje man är skyddad. En tredje man som i ett fullmaktsdokument läser att en fullmäktig har behörighet att rättshandla i huvudmannens namn kan alltså förlita sig på att fullmäktigen är behörig under förutsättning att tredje mannen inte känner till eller borde ha känt till att huvudmannen är död.

Det är svårare att förstå vad som gäller enligt 21 § avtalslagen i de fall tredje mannen känner till att huvudmannen har dött. Innebörden

av ordalydelsen i första meningen är att fullmakten som utgångspunkt gäller även om huvudmannen dött och även om tredje man känner till att huvudmannen är död. Fullmäktigen saknar dock behörighet om det föreligger "särskilda omständigheter". Varken av lagtexten eller av förarbetena framgår vad sådana "särskilda omständigheter" kan vara.¹

Avtalslagens utgångspunkt, att fullmakten har fortsatt giltighet efter huvudmannens död, står i hjärt kontrast mot successionsrättens grundläggande tankegång att en person kan bestämma över sin egendom efter döden endast genom testamente. I 18 kap. ärvdabalken framkommer att den avlidnas egendom ska förvaltas av dödsboet — och alltså inte av den avlidnas ställföreträdare på jorden (om denne inte tar sig formen av en testamentsexekutor).

18 kap. 1 § 1 st. ärvdabalken:

Har inte särskild dödsboförvaltning anordnats enligt 19 kap. skall efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare (dödsbodelägare) gemensamt förvalta den dödes egendom under boets utredning. De företräder därvid dödsboet mot tredje man samt har rätt att tala och svara i mål som rör boet. Åtgärder som inte tål att uppskjutas får företas även om någon delägares samtycke inte kan inhämtas.

Frågan är hur dessa parallella rättshandlingsförmågor med stöd av avtalslagen och ärvdabalken ska hanteras i rättstillämpningen.

Relationen mellan huvudmannen och fullmäktigen

Enligt 18 kap. 8 § handelsbalken upphör uppdragsförhållandet mellan huvudmannen och fullmäktigen i och med att huvudmannen dör ("Dör huvudman; göre då syssloman redo och räkning för hans arvingar, och vare sedan vid sysslan skild"). När huvudmannen dött ska fullmäktigen redovisa sina åtgärder och få den ersättning hen eventuellt har rätt till på grund av de utförda tjänsterna och på grund av att uppdragsavtalet upphör i förtid.

Dödsboet har enligt 18 kap. 2 § handelsbalken rätt till ersättning från en fullmäktig som överskridit sitt uppdrag. Det innebär att dödsboet har rätt till kompensation för de avtal som fullmäktigen slutit med tredje man i huvudmannens namn efter det att fullmäktigen fått kännedom om att huvudmannen dött. Denna ersättning är en påföljd (skadestånd) på grund av fullmäktigens avtalsbrott mot uppdragsavtalet.

Den följande analysen tar inte sikte på den interna avtalsrelationen mellan huvudmannen och fullmäktigen.²

¹ Det är stort omöjligt att av själva lagtexten förstå vad som gäller om uppdragsfullmakter (s.k. § 18-fullmakter) när huvudmannen dött. I det följande analyseras inte vad som gäller om sådana fullmakter.

² Se t.ex. kommande avhandlingar av Antonia Krzymowska och Jeanette Anderson samt Draft Common Frame of Reference (DCFR) IV.D Mandate contracts.

Praktiska problem

Jag har kommit i kontakt med några fall där samspelet mellan avtalslagens och ärvdabalkens regler medfört osäkerhet om rättsläget och praktiska problem. I ett fall hade en huvudman gett en fullmäktig fullmakt att sköta en skogsegendom. Huvudmannen dog och fullmäktigen fortsatte under mer än ett års tid att sköta skogsegendomen på ett sätt som huvudmannens arvingar motsatte sig genom att informera både fullmäktigen och tredje män om att huvudmannen var död samt att fullmakten enligt deras uppfattning inte längre gällde. Problemet var att fullmäktigen var dödsbodelägare och att dödsbodelägarna därför inte kunde enas om att återkalla fullmakten. När så småningom en boutredningsman återkallade fullmakten uppstod frågan om de transaktioner fullmäktigen vidtagit var bindande för dödsboet.

I ett annat fall hade en fullmäktig fått en generalfullmakt av en huvudman som saknade nära släktingar. När huvudmannen dog uppstod förvirring eftersom flera olika personer ansåg att huvudmannen testamenterat hela sin kvarlåtenskap till dem. Fullmäktigen slöt med stöd av generalfullmakten flera månader efter huvudmannens död flera avtal om tjänster och anmodade banken att betala för tjänsterna med den avlidna huvudmannens banktillgodohavanden. Fråga uppstod om fullmakten var giltig i förhållande till de tredje män som kände till att huvudmannen var död. Eller med andra ord, om dessa avtal och betalningsanmaningar kunde vidtas endast med stöd av reglerna i ärvdabalken.

I ett tredje fall kände dödsbodelägarna inte till att huvudmannen utfärdat en fullmakt. Fullmäktigen rättshandlade under några veckor parallellt med dödsboet innan dödsboet fick kunskap om åtgärderna. Fråga uppkom om fullmäktigens rättshandlingar var bindande för dödsboet mot sådana tredje män som kände till att huvudmannen var död.

Närmare om åtgärder som inte tål att uppskjutas

Det föreligger ett allmänt intresse i samhället att undvika kapitalförstöring. När en person dör, är det i vissa fall nödvändigt att agera mycket snabbt och kan det ta alltför lång tid att avvakta att ett dödsbo konstitueras som kan rättshandla med avseende på kvarlåtenskapen. Detta problem hanteras både i 21 § avtalslagen och i 18 kap. ärvdabalken. Enligt ärvdabalken kan vissa utpekade personer vidta åtgärder som "inte tål att uppskjutas".³ Enligt avtalslagen gäller fullmakten alla åtgärder (som det förefaller både sådana som inte tål att uppskjutas och andra) med undantag för "särskilda omständigheter".

³ Se Walin & Lind, Ärvdabalken, i Zeteo 2017, kommentaren under 18:1 punkt 5; Brattström & Singer, Rätt arv, 2015 s. 155 och 161 f.

Förarbeten

Historiskt gällde i svensk rätt att fullmakten upphörde automatiskt i samband med fullmaktsgivarens död. Döden medförde att fullmaktsuppdraget från huvudmannen upphörde och att rättshandlingar som fullmäktigen vidtog med tredje man inte var bindande. Vid avtalslagens tillkomst 1915 ändrades detta genom bestämmelsen i 21 § avtalslagen dels så att godtroende tredje man fick skydd, dels så att fullmäktigen kunde rättshandla även i förhållande till en ondastroende tredje man. Utformningen i 21 § avtalslagen med avseende på ondastroende tredje män motiverades med att ett abrupt slut på en fullmakt skulle kunna verka skadligt, särskilt när fullmakten meddelats av en näringsidkare i och för näringsverksamhetens räkning, samt med att samma regler borde gälla för alla fullmakter oavsett om de avsåg merkantila eller andra förhållanden.⁴

Före boutredningslagens tillkomst 1933 ansågs dödsboet inte utgöra ett självständigt rättssubjekt.⁵ Numera är klarlagt i ärvdabalken att ett dödsbo räknas som ett självständigt rättssubjekt (juridisk person).⁶ Behovet av att hantera åtgärder som inte tål att uppskjutas regleras numera i ärvdabalken och på så sätt kan man säga att det inte längre föreligger behov att tillgodose detta intresse genom avtalslagen. Det är förvånande att förarbetena till ärvdabalken inte klargör hur bestämmelserna förhåller sig till 21 § avtalslagen.

Enligt förarbetena till avtalslagen gäller inte fullmakten efter fullmaktsgivarens död beträffande transaktioner som inte är till nytta för dödsboet.⁷ Detta förarbetsuttalande framstår som förvirrat eftersom det av 27 § tredje stycket avtalslagen med referens till 18 kap. 3 § handelsbalken följer att en rättshandling som är ogiltig ska gå åter och att huvudmannen ska kompensera tredje mannen för sådan nytta som inte kan återges till tredje man.⁸ Antingen är rättshandlingen giltig och då ska transaktionen gälla oavsett om den medför nytta eller inte. Eller också är rättshandlingen ogiltig och då ska prestationerna återgå eller ersättning utgå för den nytta huvudmannen haft. Uttalandet i förarbetena verkar sammanblanda rättsföljderna giltigt avtal med ersättning vid ogiltighet och mena att rättshandlingen blir giltig om den medför nytta, vilket framstår som ogenomtänkt.

⁴ Förslag till lag om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, 1914 s. 97.

⁵ Winroth, Svensk Civilrätt II, 1911 s. 440 f. och Karlgren, Studier över privaträttens juridiska personer och samfälligheter utan rättspersonlighet, 1929 s. 284 f.

⁶ NJA II 1958 s. 148.

⁷ Förslag, 1914 s. 99.

⁸ Se Ramberg & Ramberg, Allmän avtalsrätt, 2016 s. 64; Tiberg & Dotevall, Melanmansrätt, 1997 s. 28 f. Det rör sig om ersättning för obehörig vinst.

Rättspraxis, doktrin, soft law och utländsk rätt

Högsta domstolen har inte behandlat tillämpningen av 21 § avtalslagen i något avgörande (undantaget rättegångsfullmakt som numera är specialreglerat i 12 kap. 19 § rättegångsbalken).

I doktrin har frågan om innebörden i 21 § avtalslagen inte varit föremål för någon djuplodande diskussion.⁹

Soft law instrumenten UNIDROIT Principles 2.2.10(2), PECL 3:209(3) och DCFR II-6:112(4) har likalydande regler av innebörd att fullmakten upphör när huvudmannen dör med undantag för sådana åtgärder som måste vidtas för att skydda huvudmannens och de efterlevandes intressen. PECL och DCFR framhåller att detta undantag endast gäller under en skälig tid.

Den traditionella regeln i engelsk rätt är att fullmaktsgivarens död automatiskt medför att fullmakten upphör. Motiveringen till denna regel är att en död person inte kan rättshandla själv och därför inte heller kan rättshandla genom fullmäktig. Det kan så att säga inte föreligga någon vilja från den döda fullmaktsgivaren att bli bunden vid rättshandlingar. Generellt gäller i kontinentaleuropeisk rätt att fullmakten upphör i och med huvudmannens död, med undantag för en övergångstid beträffande åtgärder som inte kan anstå och som är till nytta för de efterlevande.

Intressebeträffningar och lämplighetsöverväganden

Sammanfattningsvis kan konstateras att varken lagstiftning, förarbeten eller rättspraxis ger vägledning om vad som ligger i avtalslagens abstrakta och generella begrepp "särskilda omständigheter" samt att de inte heller ger vägledning beträffande relationen mellan 21 § avtalslagens och 18 kap. ärvdabalken om förvaltning av en död persons egendom.

⁹ Grönfors & Dotevall, *Avtalslagen — en kommentar*, 2016 s. 182 (som inte synes ha beaktat relationen till ärvdabalkens bestämmelser): "Ett oväntat och abrupt slut på en fullmakt kan verka skadligt. Detta gäller i all synnerhet när fullmakten meddelats av en näringsidkare i och för hans rörelse. Om rörelsen fortsätter efter hans död, är det praktiskt olämpligt, att fullmakten ska förlora sin verkan genom dödsfallet." Grönfors & Dotevall, *Avtalslagen — en kommentar*, 2016 s. 189: "I sådana undantagsfall, där omständigheterna tydligt visar, att förutsättningarna för fullmakten inte längre finns på grund av dödsfallet, bör fullmakten förlora sin giltighet — helt eller delvis — genom dödsfallet." Tiberg & Dotevall (*Mellanmansrätt*, 2010 s. 69) anser (utan att ange stöd) att kan "den tilltänkta rättshandlingen inte vara dödsboet till någon nytta — den avser exempelvis beställning av en kostym efter den avlidens mått — så kommer den citerade undantagsregeln till tillämpning, fullmakten förfaller". Adlercreutz & Gorton & Lindell-Frantz (*Avtalsrätt I*, 2016 s. 246) anser (utan att ange stöd) att fullmakten inte gäller om den avser något som berör den döda huvudmannen personligen och som förlorar sin mening i och med hans död. Fridström Montoya har pekat på problemet med relationen till ärvdabalkens regler om att dödsbodelägarerna snabbt ska informeras om dödsfallet och omständigheter såsom att den avlidne utfärdat en fullmakt, så att dödsboet snabbt kan återkalla fullmakten om det så vill (Ett litet steg för HD, ett stort språng för personrätten, SvJT 2016 s. 526).

På grund av att varken lagstiftning, förarbeten eller rättspraxis ger någon vägledning är det sannolikt att Högsta domstolen kommer att tolka begreppet "särskilda omständigheter" i 21 § avtalslagen och bedöma avtalslagens relation till 18 kap. ärvdabalken med stöd i allmänna lämplighetsöverväganden.¹⁰ Därför kommer jag i det följande att redogöra för de motstående intressen som uppkommer i samband med att en huvudman avlider.

Den avlidnas intressen

En person som är död har i strikt mening inga intressen, i vart fall inte med avseende på förvaltningen av kvarlåtenskapen. En person kan tillgodose sina intressen efter döden med hjälp av testamente och t.ex. ge en testamentsexekutor i uppdrag att förvalta kvarlåtenskapen. Testamente är det enda tillåtna medlet och fullmakter får därför inte syfta till att tillgodose huvudmannens vilja post mortem. Om en person vet att hens död är nära förestående och önskar att åtgärder vidtas (t.ex. att spår av vissa aktiviteter undanröjs) så kan den döende personen ge en person fullmakt att vidta åtgärderna. Utgångspunkten är emellertid att huvudmannens syfte ska vara att fullmäktigen vidtar åtgärderna *före huvudmannens död* eftersom huvudmannen inte kan bestämma om egendomsförvaltningen efter sin död på annat sätt än genom testamente.

En huvudman har intresse av att kunna återkalla en fullmakt så snart huvudmannens förtroende för fullmäktigen brister och intresse av att kunna ge fortlöpande instruktioner till fullmäktigen. En död huvudman kan inte bedöma om fullmäktigen agerar omdömesgillt eller bedöma om det finns anledning att ge fullmäktigen instruktioner. Detta är ett starkt argument för att en fullmäktig ska ha mycket begränsad behörighet efter huvudmannens död.

De efterlevandes intressen

De efterlevande kan ha intressen som inte harmonierar med den avlidnas intressen. Allmänt sett gäller att de efterlevandes intresse väger tyngre om den avlidnas intressen inte kommit till uttryck i testamente. Rättsordningen prioriterar med andra ord levande framför döda.

De efterlevande har typiskt sett två intressen:

1. Att undvika kapitalförstöring.
2. Att själva kunna disponera över kvarlåtenskapen, t.ex. bestämma vilken egendom som ska säljas, till vilket pris och när samt hur egendomen ska förvaltas och skiftas ut.

¹⁰ Allmänna lämplighetsöverväganden har varit avgörande i många prejudikat från Högsta domstolen under det senaste kvartsseket. Se C Ramberg, Prejudikat som rättskälla i förmögenhetsrätten, 2017 kap. 11.13.3.

De efterlevandes intressen kan kollidera med åtgärder som vidtas av en fullmäktig efter huvudmannens död. Därför finns skäl att begränsa fullmäktigens behörighet efter huvudmannens död.

I samband med dödsfall kan det ibland ta tid att konstituera ett rättshandlingskraftigt dödsbo. Ärvdabalken har beaktat detta problem genom att i 18 kap. 1 § reglera vem som har temporär behörighet att vidta åtgärder som inte tål att uppskjutas. Det finns alltså ingen anledning att numera (sedan denna regel infördes i ärvdabalken) tillämpa 21 § avtalslagen så att en fullmäktig ges extensiv möjlighet att rättshandla efter att huvudmannen avlidit.

Härtill kommer att de efterlevande kanske saknar kännedom om att det finns en fullmakt och därför inte effektivt kan återkalla den samt att en återkallelse kräver enighet mellan dödsbodelägare, vilket kan vara omöjligt att åstadkomma om fullmäktigen ingår i kretsen av dödsbodelägare.

I de undantagsfall där det i omedelbar anslutning till dödsfallet är av stor vikt att snabbt kunna rättshandla för att undvika stora förluster för dödsboet samtidigt som det är svårt att avgöra vem eller vilka som är dödsbodelägare, finns ett intresse av att en fullmäktig har behörighet att vidta åtgärder, t.ex. reklamera mot en varuleverans som skett inom ramen för den avlidna personens näringsverksamhet.

Tredje mans intressen

Tredje man har intresse av att kunna förlita sig på fullmaktsdokument. En fullmakt i original kan ge tredje man ett befogat intryck av att fullmäktigen har behörighet. Av 21 § avtalslagen framkommer att en godtroende tredje man som inte känner till att huvudmannen avlidit är skyddsvärd och kan förlita sig på att fullmakten är gällande.

Avtalslagens andra kapitel om fullmakt ger tydligt uttryck för att en tredje man som är i ond tro och känner till att huvudmannen har återkallat fullmakten inte är skyddsvärd. Den tredje man som känner till att huvudmannen är död, är medveten om att huvudmannen saknar möjlighet att återkalla fullmakten. En sådan tredje man känner också till att de efterlevande kan ha intressen som inte överensstämmer med fullmäktigens åtgärder. Därför är en tredje man som känner till att huvudmannen är död inte skyddsvärd. En tredje man som överväger att rättshandla med en person som tredje man känner till är död, bör alltså förlita sig på reglerna i ärvdabalken om avtal med dödsbon.

Fullmäktigens intressen (agentproblemet)

En fullmäktig har långtgående lojalitetsplikt i förhållande till sin uppdragsgivare (huvudmannen). En fullmäktig ska tillvarata huvudmannens intressen och får inte ha någon intressekonflikt med huvudmannen. Detta kan medföra problem när huvudmannen lever. Problemen accentueras när huvudmannen är död eftersom det då är

fråga om det föreligger intressekonflikt mellan fullmäktigen och de efterlevande. Särskilt stora problem uppkommer när fullmäktigen ingår i kretsen av dödsbodelägare.

Av 18 kap. § 8 handelsbalken framkommer att fullmäktigens uppdrag upphör i och med att huvudmannen dör. Av lagen framkommer alltså att fullmäktigen inte har något skyddsvärt intresse att fortsätta agera efter huvudmannens död.

Detta talar för att frågan om behörighet att rättshandla när en person är död i första hand ska lösas med stöd av reglerna i ärvdabalken och att alltså utrymmet för fullmäktigens behörighet enligt 21 § avtalslagen är mycket begränsat.

Rättssystematiska intressen

Dödsboet är en rättslig enhet. I förhållande till tredje man föreligger en förmögenhetsmassa som är underkastad särskild förvaltning. Dödsboet som rättslig enhet "kolliderar" med fullmakter från den avlidna. Lagstiftaren har inte uppmärksammat denna kollision i förarbetena. I syfte att minimera utrymmet för olyckliga kollisioner, finns anledning att ge begreppet "särskilda omständigheter" i 21 § ett brett tillämpningsområde och att alltså ge fullmäktigen en mycket begränsad behörighet att rättshandla med ondtroende tredje män. För detta talar också principen om *lex posterior*, dvs. att ärvdabalken är nyare än avtalslagen.

Slutsatser

Huvudmannen kan inte disponera över sin egendom efter sin död på annat sätt än genom testamente. Denna regel kan inte kringgås med stöd av 21 § avtalslagen. En fullmäktig är därför endast behörig att vidta rättshandlingar som huvudmannen avsett skulle utföras innan hans död.

EXEMPEL: En huvudman ger en fullmäktig i uppdrag att köpa foder till korna. Huvudmannen dör plötsligt. Fullmäktigen kan sluta bindande köpavtal i huvudmannens namn med en foderleverantör som känner till att huvudmannen avlidit. Denna behörighet gäller dock endast under en begränsad tid (se nedan).

EXEMPEL: En döende huvudman ger en fullmäktig i uppdrag att efter huvudmannens död sälja alla huvudmannens konstverk. Huvudmannen dör. Fullmäktigen kan inte sluta bindande avtal i huvudmannens namn med en konstköpare som känner till att huvudmannen avlidit.

De motstridiga reglerna i ärvdabalken och avtalslagen ska tolkas så att att ärvdabalkens bestämmelse i första hand ska tillgodose intresset av att undvika kapitalförstöring och att begreppet "särskilda omständig-

heter” i 21 § ges en bred innebörd. Det innebär att fullmäktigen är behörig att rättshandla med ondtroende tredje man endast i exceptionella fall och under en mycket begränsad tid. Skälen för detta är att

1. det inte är tillåtet att disponera över egendom efter döden på annat sätt än genom testamente,
2. en död person saknar rättshandlingsförmåga,
3. en död person saknar möjlighet att återkalla fullmakten eller ge fullmäktigen instruktioner,
4. det i ärvdabalken efter avtalslagens tillkomst införts detaljerade regler om behörighet att företräda dödsbon (bl.a. med beaktande av åtgärder som inte tål att uppskjutas),
5. en ondtroende tredje man som känner till att huvudmannen är död inte är skyddsvärd,
6. de efterlevande har ett berättigat intresse att själva bedöma vilka åtgärder som är ändamålsenliga,
7. fullmäktigen saknar skyddsvärda intressen att rättshandla och det finns risk för intressekonflikter mellan en fullmäktig och dödsbo-delägarna, samt att
8. fullmäktigens uppdrag enligt handelsbalken upphör i och med huvudmannens död.

EXEMPEL: En huvudman ger en fullmäktig i uppdrag att se till att banken överför pengar för att betala en faktura. Om betalningen sker en enda dag för sent, finns risk att betalningsmottagaren säger upp ett fördelaktigt långvarigt avtal med huvudmannen. Huvudmannen dör. Fullmäktigen kan med bindande verkan anmoda banken att verkställa betalningen trots att banken känner till att huvudmannen avlidit. Banken begår alltså inte avtalsbrott mot huvudmannen genom att verkställa betalningen i enlighet med fullmäktigens instruktion.

EXEMPEL: En huvudman ger fullmäktigen en generalfullmakt att vidta alla åtgärder och rättshandlingar i huvudmannens namn. Huvudmannen dör. Fullmäktigen kan inte med bindande verkan anmoda banken att verkställa betalning av fakturor för utförda enstaka tjänster eftersom de efterlevande inte drabbas av allvarliga konsekvenser om betalningen anstår till dess en person med stöd av reglerna i 18 kap. ärvdabalken genomför betalningarna för dödsboets räkning.

Det föreligger ett stort behov av att Högsta domstolen genom prejudikat klargör vad som gäller om fullmakt när huvudmannen avlidit. Min bedömning är att Högsta domstolen kommer att anse att utrymmet i 21 § avtalslagen är mycket litet för fullmäktigen att binda huvudmannen/dödsboet vid avtal med en tredje man som känner eller borde ha känt till att huvudmannen avlidit.

Lagstiftaren borde omformulera 21 § första stycket avtalslagen eftersom den ger ett missvisande intryck av vad som är huvudregel och undantag. Dessutom är bestämmelsen svårläst. Kanske kunde lagtexten, med bibehållande av den ålderdomliga språkstilen, få ungefär följande lydelse:

Dör fullmaktsgivaren, vare fullmakten ändå gällande där tredje man varken ägde eller bort äga vetskap om dödsfallet och dess betydelse för fullmäktigens behörighet att företaga rättshandlingen. Fullmakten är inte gällande när tredje man ägde eller bort äga vetskap om dödsfallet med undantag för åtgärder som inte tål att uppskjutas och som inte är möjliga att utföra i rätt tid av behörig ställföreträdare för dödsboet enligt bestämmelserna i 18 kap. ärvdabalken.¹¹

¹¹ Eventuellt ska även uppdragsfullmakter — s.k. § 18-fullmakter — regleras uttryckligen men denna artikel behandlar, som sagt, inte sådana fullmakter.